

Carrer Sant Magí, 4
Tel. 977 23 31 60 · Fax 977 24 15 87 · 43004 Tarragona
ateneudetarragona@tinet.cat · www.ateneutarragona.net

FEBRER 2010 ANY 14 Núm. 113

Preu 2,00 €

A
R
T

C
U
L
T
U
R
A

I

T
A
R
R
A
G
O
N
I
S
M
E

EDITORIAL

EL CARNESTOLTES

El Carnestoltes ocupa tot un cicle festiu sencer, que procedeix al de la quaresma i que es celebra tres dies abans del dimecres de cendra.

Un dels fets més enigmàtics és l'origen de la paraula Carnaval. S'hi veu implícita la necessitat de celebrar la proximitat de la primavera mitjançant ritus de transformació en els quals l'alegria i la disfressa són una replica de l'imminent despertar de la natura.

Sembla ser que el carnestoltes guarda una estreta relació amb els antics costums de la cultura mediterrània. Tant jueus com grecs o egipcis celebraven festes amb aquestes connotacions.

El nostre carnaval, però, entronca directament amb les festes saturnals romanes i agafa elements de les lupercals i matronals que els romans celebraven a l'hivern.

En aquestes festes trobem elements rituals típics d'inversió del papers, que implicaven un trasbalsament en l'ordre de la vida i que perduren en el nostre Carnaval actual.

Les saturnals romanes, Saturnalia, eren les festes dels esclaus i de les classes socials econòmicament dèbils. Durant els dies de festa, els esclaus prenién les prerrogatives dels amos, els papers s'invertien i havia permissibilitat en qüestions d'ordre social i jeràrquic, impensables durant l'any. Un element típic d'aquestes festes era l'elecció del rei Saturnalici. Es tractava de l'elecció d'un individu, entre joves i soldats, com més còmic millor, a qui proclamaven rei, que manava i havia de ser obeït mentre durés la festa.

L'home durant l'hivern observava que tot semblava mort: les fulles dels arbres queien, bufaven freds vents, la pluja es tornava neu, la nit era molt llarga i el sol escalfava poc. És per això que l'home ha de fer quelcom per fer passar l'hivern ràpidament i és d'aquí d'on surten les festes i les celebracions.

Al 1616 és practicaven festes, balls, saraus, màscares, caputxades, farses, entremesos i altres coses de folga i entreteniment. És quasi bé el que fem a l'actualitat, però hi falta el personatge principal. Amb les guerres del 1640 fins al 1714 la cosa va empitjorar, ja que les guerres no permetien celebrar festes i molt menys la del carnestoltes. Amb Felip V no millorà la situació. Temia que amb tants balls, disfresses i màscares hom aprofités per realitzar venjances personals, conspiracions o coses per l'estil. Va ser Carles III qui n'aixecà la prohibició i el carnaval tornà a prendre una nova embranzida. A partir d'aquest moment les festes van començar a estendre's per tot arreu. Tot anava molt bé fins que va arribar la Reial Pragmàtica de 1773, que prohibia les màscares, caretes i els saraus. Tot i així la gent feia els ulls grossos i el carnaval es celebrava igualment. A mitjans del segle passat, va començar una de les èpoques de més esplendor del carnestoltes, fins que al 1939 aquesta festa quedà prohibida a tot l'estat espanyol. Tot restà prohibit, tan sols els infants la poden recordar tot disfressant-se, portar caretes o anar a enterrar la sardina. Amb la democràcia poc a poc va tornar a prendre forma i es normalitzà.